

ному обсязі й не сприяли зменшенню доз внутрішнього опромінення їхніх жителів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Загальнодержавну програму подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2006-2010 роки: Закон України № 3522-IV від 14.03.2006 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. — 2006. — № 34. — ст. 290. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

2. Омелянець М.І. Радіоекологічна ситуація і стан здоров'я постраждалих в Україні внаслідок Чорнобильської катастрофи на порозі третього десятиріччя / М.І. Омелянець // International conference health consequences of the Chernobyl catastrophe // Strategy of recovery: International journal of radiation medicine. — 2006, Vol. 8 (1). — Р. 66.

3. 20 років Чорнобильської катастрофи: підсумки та перспективи // Зб. мат. до парламентських слухань у Верховній Раді України 26.04.2006 р. — К.: Парламентське вид-во, 2006. — 640 с.

4. Наследие Чернобыля: медицинские, экологические и социально-экономические последствия и рекомендации правительствам Беларуси, Российской Федерации и Украины // Чернобыльский форум: 2003-2005. — К., 2005. — 58 с.

5. Допустимі рівні вмісту радіонуклідів ^{137}Cs і ^{90}Sr у продуктах харчування та питній воді: гігієнічний норматив ГН 6.6.1.1-130-2006 [Чинний від 2006-05-03]. — К., 2006. — 22 с. (Національний стандарт України).

6. Мишковська А.А. Удосконалення системи радіаційного моніторингу продуктів харчування та харчових раціонів у сучасних екологічних умовах / А.А. Мишковська // Віддалені наслідки впливу іонізуючого випромінювання: тези доповідей міжнар. наук.-практ. конф., 23-25 травня 2007 р., Київ, Україна. — К.: ЗАТ "НІЧЛАВА", 2007. — С. 293-294.

7. Полторац В.А. Метод експертних оцінок / В.А. Полторац // Социология труда: справочник: уч.-спр. пособие для студентов вузов. — Днепропетровск: Арт-Пресс, 1997. — С. 130-132.

Надійшла до редакції 12.10.2010.

HYGIENIC ASSESSMENT OF ORGANIZATION AND EDUCATIONAL AND UPBRINGING ROUTINE OF THE PUPILS IN SPECIAL SECONDARY BOARDING SCHOOLS

Stankevich T.V.

ГІГІЄНІЧНА ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА РЕЖИМУ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ УЧНІВ У СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКОЛАХ-ІНТЕРНАТАХ

СТАНКЕВИЧ Т.В.
ДУ "Інститут гігієни та медичної екології ім. О.М. Марзєєва НАМНУ", м. Київ

УДК
613.954/96:37:612.6:612.087

ГИГИЕНИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ОРГАНИЗАЦИИ И РЕЖИМА ОБУЧЕНИЯ И ВОСПИТАНИЯ УЧАЩИХСЯ В СПЕЦИАЛЬНЫХ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ШКОЛАХ-ИНТЕРНАТАХ
Станкевич Т.В.

Проведена гігієнічна оцінка організації навчально-випитатального процесу та елементів режиму дня дітей з обмеженими можливостями, навчаючихся в школах-інтернатах різного профіля. Установлено, що в 18,22% інтернатних утворених організацій навчання та виховання не відповідає гігієнічним вимогам. Найгірші показники спостерігаються в групі інтернатів для умовно отсталих дітей. Доведено залежність рівня організації та режиму навчання та виховання учнів від санітарно-гігієнічних умов спеціального загальноосвітнього закладу.

© Станкевич Т.В.
СТАТТЯ, 2011.

Основним завданням спеціальних шкіл-інтернатів є забезпечення здобуття учнями певного рівня освіти шляхом спеціального організованого навчально-виховного процесу у комплексі з корекційно-розвитковою роботою та медичною реабілітацією [1]. Незалежно від існуючого порушення у стані здоров'я діти мають отримати повноцінну базу та повну загальну середню освіту для всебічного розвитку та подальшої самореалізації [2]. Питання доброякісного навчання є одним з ключових у дискусії щодо забезпечення рівних можливостей для дітей-інвалідів.

Успішність у навчанні та високий рівень психофізіологічного стану дітей значною мірою залежить від відповідної організації навчально-виховного процесу та режиму навчального дня з урахуванням специфічних потреб вихованців закладів корекційної освіти. Спеціальне навчання та виховання враховує особливості навчально-пізнавальної діяльності учнів і забезпечує гармонійний розвиток особистості на основі мобілізації компенсаторних можливостей [2]. Враховуючи те, що учні спеціальних шкіл-інтернатів вже мають порушення у стані здоров'я, відповідна організація навчально-виховного процесу є передумовою збереження їхнього здоров'я та елементом загальноорієнтаційних заходів.

Отже, **метою** нашого дослідження була гігієнічна оцінка забезпечення умов, організації та режиму навчання і виховання учнів з різними порушеннями у стані здоров'я у спеціальних загальноосвітніх закладах.

Матеріали та методи дослідження. Для досягнення мети нами була розроблена схема поглибленого санітарно-гігієнічного обстеження спеціальної школи-інтернату (СЗШІ), в якій враховувалися 10 показників: санітарно-гігієнічна ситуація території навчального закладу; набір, площі, обладнання примі-

HYGIENIC ASSESSMENT OF ORGANIZATION AND EDUCATIONAL AND UPBRINGING ROUTINE OF THE PUPILS IN SPECIAL SECONDARY BOARDING SCHOOLS

Stankevich T.V.

Hygienic assessment of the organization of educational-and-upbringing process and elements of day routine for the children with limited possibilities learning at the boarding schools of different types was performed.

It was established that organization of education and upbringing didn't correspond with the hygienic requirements in 18,22% of the boarding schools. The worst indices are observed in the group of boarding schools for mentally retarded children. Dependence of the level of organization and routine of education and upbringing of the pupils from sanitary-and-hygienic conditions of special secondary institutions was proved.

щень; водопостачання, каналізація та санітарне обладнання приміщень будівлі; світловий режим; повітряно-тепловий режим; режим та організація навчально-виховного процесу; умови та організація фізичного виховання; умови і організація харчування; організація санітарно-протиепідемічного режиму; організація медичного забезпечення. Оцінка кожного показника проводилася за трибальною шкалою: показник не відповідає гігієнічним вимогам — 1 бал; частково відповідає, недоліки можуть бути усуненими — 2 бали; цілком відповідає гігієнічним вимогам — 3 бали [3].

За даною схемою проведено комплексне санітарно-гігієнічне обстеження 256 спеціальних шкіл-інтернатів всіх областей та регіонів України. Це школи-інтернати для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату (ОРА), зі зниженим зором (ЗЗ), зниженим слухом (ЗС), тяжкими порушеннями мовлення (ПМ), з розумовою відсталістю (РВ) та затримкою психічного розвитку (ЗПР). Дані були згруповані залежно від місткості інтернатів (до 100 вихованців, 100-200 та більше 200 дітей) та їхнього місця розташування (міські, сільські заклади). Отримані дані узагальнені та статистично оброблені.

Результати досліджень. При вивченні впливу архітектурно-планувальних рішень СЗШІ, повітряно-теплого і світлового режимів та рівня медичного забезпечення на організацію навчально-виховного процесу виявлено зв'язок ($p < 0,05$) між 84 парами показників. З них для більш детального аналізу відібрано блоки, які найбільш повно характеризують організацію навчально-виховного процесу у СЗШІ: організація занять з використанням комп'ютерів, навчальне навантаження та розклад уроків, організація режиму навчального дня та організація фізичного виховання.

Розвиток суспільства нині дозволяє людям з особливими по-

требами уникнути соціальної ізоляції, у тому числі і шляхом інтеграції у світовий інформаційний простір, тому комп'ютерна грамотність вихованців СЗШІ набуває особливого значення в аспекті їхньої майбутньої адаптації у соціум.

Встановлено, що відповідна організація занять з використанням комп'ютерів залежить від площі та обладнання кабінетів інформатики ($\chi^2=53,1$, $p < 0,001$), які за цими показниками відповідають гігієнічним вимогам тільки у половині СЗШІ. Четверть закладів має незадовільну оцінку цих показників (табл. 1). Встановлено, що у більш містких закладах мається краще обладнання кабінетів інформатики ($\chi^2=10,2$, $p < 0,05$), більша увага приділяється проведенню занять з використанням комп'ютерів ($R=0,2$, $\chi^2=12,6$, $p < 0,05$).

Найгірша ситуація щодо організації занять з комп'ютерної

грамотності відзначається у СЗШІ для розумово відсталих дітей та дітей з порушеннями мовлення ($27,4 \pm 4,1\%$ занять не відповідають гігієнічним рекомендаціям), найкраща — у СЗШІ для дітей з затримкою психічного розвитку, де $77,8 \pm 11,8\%$ занять проводяться з урахуванням гігієнічних вимог (табл. 1).

Майже половина шкіл-інтернатів, що розташовані у сільській місцевості, не оснащена кабінетами інформатики ($45,16\%$ проти $26,28\%$ у містах). До того ж більша кількість існуючих кабінетів інформатики у сільській місцевості порівняно з міськими закладами за площею та обладнанням не відповідає гігієнічним вимогам, що погіршує організацію уроків з використанням комп'ютерів ($p < 0,001$).

Отже, відсутність сучасного комп'ютерного обладнання та відповідної організації навчання

Таблиця 1

Відповідність умов та організації занять з використанням комп'ютерів гігієнічним вимогам у СЗШІ різних профілів (%)

Профіль закладу	Відповідає гігієнічним вимогам	$\pm m$	Частково відповідає	$\pm m$	Відповідає гігієнічним вимогам	$\pm m$	Усі групи
Площа та обладнання кабінетів інформатики							
СШЗІ ОРА	12,50	9,06	25,00	11,86	62,50	13,26	100
СШЗІ ЗЗ	9,52	4,05	33,33	6,51	57,14	6,83	100
СШЗІ ЗС	16,22	3,59	32,43	4,56	51,35	4,87	100
СШЗІ ПМ	16,67	12,03	0,00	0,00	83,33	12,03	100
СШЗІ РВ	34,57	4,13	23,46	3,68	41,98	4,28	100
СШЗІ ЗПР	28,57	9,16	21,43	8,32	50,00	10,14	100
Усі групи	25,15	2,48	25,75	2,50	49,10	2,86	100
Організація занять з використанням комп'ютерів							
СШЗІ ОРА	0,00	8,01	28,57	13,77	71,43	13,77	100
СШЗІ ЗЗ	16,67	6,12	11,11	5,16	72,22	7,36	100
СШЗІ ЗС	13,51	3,33	16,22	3,59	70,27	4,45	100
СШЗІ ПМ	28,57	12,81	14,29	9,92	57,14	14,03	100
СШЗІ РВ	27,40	4,21	15,07	3,37	57,53	4,66	100
СШЗІ ЗПР	11,11	8,93	11,11	8,93	77,78	11,82	100
Усі групи	20,53	2,53	15,23	2,25	64,24	3,00	100

є загальною проблемою в інтернатах для дітей з особливими потребами, що у майбутньому значно обмежить інтеграцію вихованців СЗШІ у суспільство, можливість спілкування, працевлаштування та самореалізації.

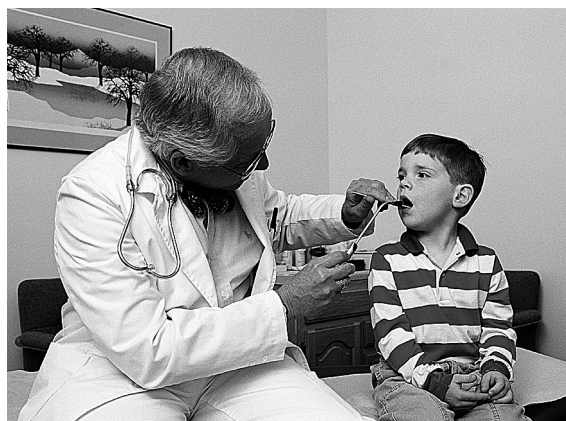
Режим та побудова навчально-виховного процесу суттєво не відрізняються у міській та сільській місцевості та не залежать ні від профілю закладу, ні від типу будівлі, в якій він розташований. Навчальні плани усіх спеціальних шкіл-інтернатів складаються на підставі наказів Міністерства освіти і науки України, у навчальному процесі застосовуються тільки базові навчальні програми, які затверджені МОН України.

Важливу роль у збереженні здоров'я та якості навчально-виховного процесу відіграє організація перерв. Встановлено, що активність учнів під час перерв залежить від обладнання основних елементів ділянки навчального закладу ($\chi^2=18,1$, $p<0,001$).

Організація перерв відповідає гігієнічним рекомендаціям у $80,32 \pm 1,44\%$ закладів. Найчастіше невідповідність цього показника зустрічається у СЗШІ для дітей зі зниженим слухом ($22,5 \pm 3,61\%$ не відповідають гігієнічним вимогам). Найкраще організовані перерви в інтернатах для дітей з затримкою психічного розвитку — $91,7 \pm 2,9\%$ закладів мають задовільні показники.

Необхідно зауважити, що у сільській місцевості перерви організовані краще, ніж у містах ($t=3,1$, $\chi^2=12,3$, $p<0,01$): у $89,0 \pm 2,7\%$ закладів сільської місцевості організація перерв відповідає гігієнічним рекомендаціям. У містах цей показник дорівнює $74,5 \pm 2,8\%$.

Одним з основних факторів, що забезпечують адаптацію до навчального процесу, є організація денного сну [4]. Порушення режиму праці і відпочинку заважає функціональному відновленню нервової системи, що призводить до погіршення стану здоров'я. Встановлено, що організація денного сну потребує оптимізації у $26,8 \pm 1,55\%$ СЗШІ. Найгірше цей процес організовано у закладах для дітей з вадами слуху ($30,2 \pm 3,5\%$ СЗШІ не відповідають гігієнічним вимогам з цього питання), найкраще — у школах-інтернатах для дітей з порушеннями мовлення (близько $88,9 \pm 6,9\%$ закладів мають задовільні показники). Ці

ГІГІЄНА ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

порушення у режимі дня є загальною тенденцією для спеціальних загальноосвітніх шкіл-інтернатів, яка не залежить ні від місця розташування, ні від профілю закладу. У результаті аналізу даних обстеження спеціальних шкіл-інтернатів виявлено зв'язок між відповідністю гігієнічним вимогам організації денного сну та дотриманням умов вікової ізоляції учнів ($\chi^2=11,6$, $p<0,05$).

З метою оздоровлення та профілактики захворювань у режимі дня увага має приділятися прогулянкам. Дані, які отримані нами у результаті аналізу даних обстеження, доводять, що організація прогулянок залежить від профілю СЗШІ ($\chi^2=26,4$, $p<0,001$), його місця розташування ($\chi^2=15,4$, $p<0,001$), типу будівлі закладу ($\chi^2=8,6$, $p<0,05$), кількості поверхів, набору приміщень та їх розташування ($\chi^2=11,2$, $p<0,05$).

Встановлено, що умови проведення прогулянок потребують корекції у $75,8 \pm 0,9\%$ СЗШІ. В інтернатах для розумово відсталих дітей ця цифра сягає майже $77,1 \pm 1,9\%$. Окремо виділяються СЗШІ для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, в яких взагалі не зафіксовано повної відповідності гігієнічним рекомендаціям даного показника.

Однією з важливіших умов для повноцінної реабілітації дітей-

інвалідів є створення умов для їхньої фізичної активності. Фізична реабілітація, спрямована на зміцнення здоров'я і на соціальну діяльність дітей, створює базу для набуття навичок самообслуговування, пересування, орієнтації у просторі, контролю своєї поведінки і навіть спілкування.

Загальновідомо, що рух сприяє покращанню функцій опорно-рухового апарату та активізує обмін речовин, а гіподинамія призводить до порушення нервово-рефлекторних зв'язків, дезрегуляції систем організму та розвитку дегенеративних захворювань [5]. Цей аспект має особливе значення для дітей з порушеннями у стані здоров'я, оскільки недостатня рухова активність призводить до зниження функціональних резервів організму і таким чином сприяє дезадаптації дитини до умов навколишнього середовища як фізичних, так і соціальних.

Дослідженням встановлено, що $62,5 \pm 8,0\%$ закладів для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату обладнання приміщень для фізичного виховання учнів цілком не відповідають гігієнічним вимогам (табл. 2). Для інших груп закладів ця цифра коливається від $33,3 \pm 10,4\%$ до $45,8 \pm 2,4\%$. Цей показник не залежить від того, де розташо-

Таблиця 2

Характеристика умов для фізичного виховання у СЗШІ різних профілів (%)

Профіль закладу	Приміщення для фізичного виховання						Усі групи
	Не відповідає гігієнічним вимогам	$\pm m$	Частково відповідає вимогам	$\pm m$	Відповідає гігієнічним вимогам	$\pm m$	
СЗШІ ОРА	62,50	8,01	25,00	11,86	12,50	9,06	100
СШЗІ ЗЗ	40,91	6,39	27,27	5,79	31,82	6,05	100
СШЗІ ЗС	38,10	3,84	33,33	3,73	28,57	3,58	100
СШЗІ ПМ	33,33	10,39	55,56	10,96	11,11	6,93	100
СШЗІ РВ	45,77	2,36	24,65	2,04	29,58	2,16	100
СШЗІ ЗПР	41,67	5,26	33,33	5,03	25,00	4,62	100
Усі групи	43,72	1,81	28,34	1,65	27,94	1,64	100

ваний заклад — у міській чи сільській місцевості.

У кожному шостому закладі для дітей з обмеженими можливостями при плануванні території та обладнанні приміщень для занять фізичною культурою та організації прогулянок не дотримані гігієнічні рекомендації щодо безпечного пересування учнів. Особливо це стосується СЗШІ для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, де не дотримуються заходів профілактики травматизму $25,0 \pm 8,0\%$ закладів. Від місця розташування закладу (місто/село) організація заходів профілактики травматизму не залежить.

Аналіз результатів обстеження показав, що проведення спортивної години у режимі дня має зв'язок з особливостями розміщення фізкультурно-спортивної зони на території та її складом ($\chi^2=14,8$, $p<0,01$). Оптимальне розташування, склад і площі фізкультурно-спортивних зон зафіксовано лише у $35,9 \pm 1,71\%$ шкіл-інтернатів. Встановлено, що у третині закладів немає шкільних стадіонів та майданчиків для спортивних ігор відповідної площі. Найгірша ситуація відзначається у СЗШІ для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату та дітей з затримкою психічного розвитку ($50,0 \pm 8,0\%$ та $39,1 \pm 5,6\%$ закладів не відповідають гігієнічним вимогам відповідно). Необхідно зауважити, що у закладах, де виховуються діти з порушеннями опорно-рухового апарату, не виявлено повністю відповідних умов для проведення фізкультурно-оздоровчих заходів на свіжому повітрі. Але організації ЛФК у цих закладах приділяється виняткова увага — в усіх СЗШІ ОРА фізкультурно-корекційна робота організована належним чином. Найгірша організація ЛФК у школах для дітей з порушеннями слуху, у $20,6 \pm 4,4\%$ закладів цей показник не відповідає гігієнічним вимогам.

Санітарно-гігієнічним вимогам щодо стану мікроклімату спортивних залів, рівня освітлення та якості повітря відповідають $90,5 \pm 1,5\%$ закладів. Винятком є група інтернатів для дітей з порушеннями мовлення, де цей показник становить лише $71,4 \pm 12,8\%$. Дані фактори умов життєдіяльності не залежать ні від типу будівлі закладу (типова/пристосована), ні від місця розташування (місто/село). Встановлено залежність між відповідністю гігієнічним вимогам результатів лабораторно-інструментальних досліджень приміщень для занять фізкультурою та розміщенням навчального закладу щодо промислових підприємств, автомагістралей, гаражів, автостоянок ($\chi^2=11,6$, $p<0,05$), архітектурно-планувальних рішень для зворнення природного освітлення ($\chi^2=31,6$, $p<0,001$), впливом прилеглої забудови на затінення вікон основних приміщень ($\chi^2=10,8$, $p<0,05$), типу освітлювальних приборів та їх розташуванням ($\chi^2=11,2$, $p<0,05$) і режимом провітрювання основних приміщень закладу ($\chi^2=14,2$, $p<0,01$).

При аналізі даних обстеження шкіл-інтернатів встановлено, що невідповідне обладнання приміщень для занять фізичним вихованням учнів обумовлене типом будівлі ($\chi^2=16$, $p<0,001$). Набір приміщень для занять фізкультурою, їхній розмір та обладнання мають зв'язок з кількістю поверхів та їх розташуванням у закладі ($\chi^2=13,5$, $p<0,01$), розмірами основних приміщень ($\chi^2=32,5$, $p<0,001$), рівнем природного освітлення ($\chi^2=19,3$, $p<0,001$) та горизонтальними перепадами температури повітря у приміщенні ($\chi^2=29,3$, $p<0,001$).

Загальновідомо, що загартовування сприяє зміцненню нервової системи, гармонійному фізичному розвитку, підвищує резистентність організму, що є

особливо актуальним для дітей з порушеннями фізичного та розумового розвитку. Не дивлячись на це більш ніж у третині закладів у міській і сільській місцевості загартовування не проводиться. На цьому фоні виділяється група інтернатів для дітей з порушеннями мовлення, де така невідповідність сягає $66,7 \pm 10,4\%$.

У спеціальних загальноосвітніх закладах оцінка успішності на уроках фізкультури здійснюється у формі поточного обліку, оскільки успішність кожного учня зумовлена його руховими можливостями та характером існуючого порушення здоров'я. Але навіть така відносна оцінка фізичної підготовленості дітей не проводиться у $18,3 \pm 1,5\%$ інтернатів ($\chi^2=22,8$, $p<0,05$) ні у місті, ні у селі.

Аналіз комплексу факторів організації навчально-виховного процесу показав, що у $18,22\%$ інтернатних закладів корекційної освіти України організація навчання та виховання не відповідає гігієнічним рекомендаціям.

Усереднену бальну оцінку організації навчально-виховного процесу СЗШІ різного профілю представлено у таблиці 3. Найгірший показник спостерігається у групі інтернатів для розумово відсталих дітей ($2,10 \pm 0,03$).

Підсумовуючи результати проведеного дослідження, з урахуванням усіх обраних факторів встановлено, що загальна оцінка навчально-виховного процесу у СЗШІ становить $2,18 \pm 0,03$ за трьохбальною шкалою.

Отже, існуючі санітарно-гігієнічні умови та організація навчально-виховного процесу у більшості сучасних спеціальних шкіл-інтернатів не відповідають гігієнічним рекомендаціям та не забезпечують відповідного рівня загального розвитку дітей з різними порушеннями у стані здоров'я.

Висновки

1. У $18,22\%$ інтернатних закладів корекційної освіти України

Таблиця 3

Інтегральна оцінка організації навчально-виховного процесу у СЗШІ різних профілів (бали)

Профіль закладу	Умови для занять з використанням комп'ютерів	$\pm m$	Умови і організація фізичного виховання	$\pm m$	Організація режиму дня	$\pm m$	Розподіл навчального навантаження	$\pm m$	Оцінка навчально-виховного процесу	$\pm m$
СЗШІ ОРА	2,44	0,22	2,43	0,17	2,21	0,24	2,57	0,30	2,33	0,19
СЗШІ ЗЗ	1,96	0,22	2,55	0,08	2,37	0,10	2,75	0,12	2,38	0,09
СЗШІ ЗС	1,96	0,22	2,55	0,08	2,37	0,10	2,75	0,12	2,38	0,09
СЗШІ ПМ	1,78	0,46	2,45	0,09	2,59	0,13	2,44	0,29	2,32	0,13
СЗШІ РВ	1,14	0,09	2,54	0,03	2,35	0,04	2,38	0,06	2,10	0,03
СЗШІ ЗПР	1,15	0,26	2,54	0,06	2,53	0,08	2,50	0,13	2,18	0,07

організація навчання та виховання за основними показниками не відповідає гігієнічним рекомендаціям, що разом з незадовільними умовами життєдіяльності може бути причиною формування стійких функціональних зрушень та подальшого погіршення у стані здоров'я вихованців.

2. Загальна оцінка навчально-виховного процесу у спеціальних загальноосвітніх школах-інтернатах становить $2,18 \pm 0,03$ за трьохбальною шкалою, найгірші показники спостерігаються у групі інтернатів для розумово відсталих дітей.

3. Встановлено залежність організації та режиму навчання та виховання від санітарно-гігієнічних умов закладу: відповідна організація занять з використанням комп'ютерів залежить від площі та обладнання кабінетів інформатики; активність учнів під час перерв залежить від обладнання основних елементів ділянки навчального закладу; проведення спортивної години у режимі дня має зв'язок з особливостями розміщення фізкультурно-спортивної зони на території та її складом; відповідна організація та задовільні умови фізичного виховання залежать від архітектурно-планувальних рішень будівлі закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Канішевська Л.В. Науково-педагогічні основи соціально-педагогічної реабілітації вихованців інтернатних закладів / Л.В. Канішевська // Нові технології навчання: наук. метод. зб. — К., 2004. — Вип. 38. — С. 102-107.

2. Про затвердження тимчасових Типових навчальних планів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів (II ступінь) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку: Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.05.2007 р. № 380 // Інформ. зб. Міністерства освіти і науки України. — 2007. — № 16-17. — С. 6-40.

3. Сухарев А.Г. Комплексная оценка воспитания и обучения детей и подростков в образовательном учреждении: методическое пособие / А.Г. Сухарев, Л.Я. Каневская // — М., 2001. — 208 с.

4. Адаптация организма учащихся к учебной и физической нагрузкам / Под ред. А.Г. Хрипковой, М.В. Антроповой. — М.: Педагогика, 1982. — 240 с.

5. Бар-Ор О. Здоровье детей и двигательная активность: от физиологических основ до практического применения / О. Бар-Ор, Т. Роуналд; пер. с англ. И. Андреев. — К.: Олимп. л-ра. — 2009. — 528 с. Надійшла до редакції 12.06.2010.

PSYCHOFUNCTIONAL POTENTIAL OF THE STUDENTS OF VOCATIONAL TRAINING LYCEUM

Basanets L.M., Ivanova O.I., Dolgoplova A.P.

ПСИХОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОГО ЛІЦЕЮ

**БАСАНЕЦЬ Л.М.,
ІВАНОВА О.І.,
ДОЛГОПОЛОВА А.П.**

Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка

УДК 612.821

ПСИХОФУНКЦИОНАЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ УЧАЩИХСЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОГО ЛИЦЕЯ

**Басанец Л.М.,
Иванова О.И.,
Долгополова А.П.**

Исследованы показатели умственной деятельности учащихся лицея в процессе адаптации к учебным нагрузкам на начальном этапе их профессиональной подготовки. Сравнительный анализ полученных результатов с данными школьников, обучающихся в условиях общеобразовательной средней школы, показал, что обучение в лицее сопровождается более выраженным функциональным напряжением организма подростков, что особенно характерно для лицеистов, постоянно проживающих в городе, по сравнению с их ровесниками из сельской местности.

еред фундаментальних досліджень у галузі фізіології і гігієни дітей та підлітків одним з пріоритетних напрямків вважається вивчення механізмів адаптації підростаючого покоління до умов життєдіяльності [5, 9]. Особливо уваги заслуговують питання, пов'язані з ефективністю пристосування дітей підліткового віку до сучасних умов навчання і виховання, оскільки цей вік визнається критичним періодом онтогенезу, протягом якого адаптаційно-приспосувальна діяльність забезпечується значним напруженням нейрогуморальних механізмів [2-4]. Саме у цьому віці відбувається самовизначення особистості щодо вибору майбутньої професії, зокрема через систему навчальних закладів середньої професійної освіти. Останнім часом значно збільшується потреба у спеціалістах з високим рівнем розвитку творчого потенціалу, високою мотивацією досягнень в обраній професії, вмінням ставити і вирішувати різні виробничі завдання, що дозволило б швидко пристосуватися до мінливих умов соціального середовища. Проте успішність соціально-психологічної адаптації молоді до нових умов навчального середовища значною мірою залежить від наявності достатніх психофункціональних резервів [1, 8, 10]. У зв'язку з цим з'ясування стану вищих психічних функцій підлітків на початковому етапі їхньої професійної спеціалізації, які визначають успішність цієї діяльності, вважається вкрай важливим.

Метою даної роботи було оцінити стан психофізіологічних функцій учнів ліцею та провести порівняльний аналіз

© **Басанець Л.М., Іванова О.І., Долгополова А.П.**
СТАТТЯ, 2011.